

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен
ДОКТОР

в Професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (журналистика - международни комуникации в световните медии),
ДП „Медии и комуникации - Международни комуникации в световните медии”
на Софийски университет „Св. Климент Охридски”,
Факултет по журналистика и масова комуникация,
Катедра „История и теория на журналистиката”

Автор на дисертационния труд: ИВЕЛИНА ИВАНОВА ВАТОВА

Тема на дисертационния труд: Медийният образ на Югоизточна Азия в XXI век на основата на примери за комуникационните стратегии в Китай, Индия, Япония и други държави от региона

Изготвил становището: проф. дн Диана Антонова Антонова,
Факултет „Бизнес и мениджмънт“, Русенски университет „А. Кънчев”

Дисертационният труд се състои от увод и две части, съдържащи 12 глави; заключение; библиография с 979 заглавия, от които 73 на български и 905 на осем чужди езика; справка за научните приноси; списък с публикациите, свързани с темата на дисертационния труд; списък на съкращения и абривиатури. Разработката включва 14 приложения, в т.ч. четири фигури, пет карти и пет текста. Общият обем на дисертацията е 453 компютърни страници или 823 стандартни страници.

1. Обща оценка на дисертационния труд

1.1. Актуалността на темата на дисертационния труд се определя от важността на разглеждания проблем в съвременна област на глобалните комуникации - социално-емоционално опознаване, интелектуално осмисляне и прагматично разбиране на нов тип взаимоотношения и взаимодействия, базирани не само на механизмите в международните отношения, движещи глобалната промяна в световното „мислене извън кутията“, но и върху ясно заявени регионална идентичност и национални специфики на държавите, обект на изследване. В условията на динамична промяна на световния ред, отчитането на иновативна трансформация на национални и регионални структури, чрез поява на *холистичен тип комуникации*, интегрирани на основа на знанието и мрежи за иновационно сътрудничество, изисква нов фокус при разбирането на тяхната сложност и комплексност. Като цяло за страната ни до момента в медиазнанието не е изследван този кръг въпроси.

Разработената тема „Медийният образ на Югоизточна Азия в XXI век на основата на примери за комуникационните стратегии в Китай, Индия, Япония и други държави от региона” е значима, а чрез решаване на основните задачи, поставени в дисертационния труд, полезна за развитието на българската изследователска практика в областта на международните комуникации.

1.2. Формулировка на изследователския проблем в дисертацията

В увода ясно и конкретно са формулирани целта и основните изследователски задачи. По-късно в изложението те са изпълнени на високо научно и професионално ниво. Предметът и обектът на дисертационния труд са коректно дефинирани. Представена е основната теза на разработката. Налице са съществуващи ограничения по отношение на проучванията в дисертационния труд.

1.3. Използвана литература

За да обхване в достатъчна степен отразеното в специализираната литература състояние на проблема, както и теоретично-методическите въпроси, съпътстващи неговото решаване, докторантът е проучил и анализирал 979 източника. От тях над 80% са издадени през последните десет години. Може да се приеме, че хармонично и пропорционално са представени чуждестранни и български издания по разглежданата тематика. Литературата е коректно използвана и цитирана в текста на дисертацията. Показаното от докторанта говори за високи аналитични възможности, научен потенциал и стабилна образователна основа.

1.4. Структура на дисертацията

Дисертационният труд е правилно структуриран и с издържана логическа последователност. Всичко се подчинява на целта изследователският проблем да се решава обстойно и в детайлизиран вид. Търсени са съответствия и аналогии, многократно онагледявани с таблици, графики и фигури, което до голяма степен прави разработката богато илюстративна и систематизирана.

В първата част е извършен критичен преглед на възгледи за извеждане на насоки, водещи до постигане на висока успеваемост при управлението на международните комуникации. Акцентите са в областта на разбирането за глобален компонент, социална промяна и доминиращ дизайн, като ракурси на социалните иновации в българското общество чрез въвеждане на международната комуникация като ново изследователско поле. Създаден е интегрален теоретичен Модел на геокомуникацията, който в най-голяма степен е адекватен на действителността в България и отразява философията на международната комуникация с две отличителни специфики: *първо*, в областта на теорията са обединени три конструктивни потока на знанието - социотехнологичен, социокултурен и имиджов; *второ*, чрез проследяване промените в динамиката на три водещи, различни по свойственото си историческо развитие държави плюс един вътрешнодинамичен регион на света, самият модел

получава доказателства за своето практико-приложно значение. В частност, е представена същността на социалните иновации и присъщите им характерни черти, като е проследено развитието и фазите им в международните комуникационни процеси. Презентиран пред различни национални и международни групи на академичната общност, създаденият модел затвърждава научните резултати на автора си и получава одобрение като нововъведение в теорията и практиката на международната комуникация.

Посочените научни изследвания и теоретични анализи докторант Ватова е насочила към изпълнение на задачите, които са поставени за разработване в дисертационния труд. Тя използва различни методи на емпирично изследване - количествени (за обработване на вторична информация и анкетно проучване за събиране на първична информация) и качествени (експертни оценки). По този начин са доказани теоретичните и методическите разработки чрез експертна информация от международната практика и сравнителен статистически анализ. Направените изводи са основа за формулиране на основните хипотези и задачи в дисертационния труд, от които три са с научноприложен и три с приложен характер. С особена значимост в тази част е четвърта глава: „ГЕОКОМУНИКАЦИЯТА: Светът в нас и Светът извън нас“.

Във втората част са разгледани методическите въпроси на проучването, като е систематизирана методиката на проучвателната работа и са описани използваните инструменти - анкетна карта и апарат за обработка на данните. Апробирани са теоретични и методически постановки за използване на механизми при формирането на трите стълба, на които стъпва *Моделът за геокомуникацията* - социотехнологичен, културологичен и имиджов с ясно очертани посоки на бъдеща практико-изследователска работа в други тематични области, както и за други региони на света.

Установени са тенденции и закономерности, които дават основание да бъде очертана съвсем нова част от Азия, която да се определи като реален геостратегически надрегионален субрегион Южно-Източна Азия (Ю/ИА), от една страна, излизащ извън териториите, от които взема части; от друга, субрегион в георегиона Азия по терминологията на ООН. Верифицирана е методика за управление на стратегическото развитие на обекти от социално-политическото развитие на визирания *В-образен* азиатски регион от края на Втората световна война до второто десетилетие на 21 в. Авторската интерпретация на събития, концепти, стратегии и релации оформят канавата на съвременната международна физиономия на ЯКИ - трите основни държави, обект на изследване, тяхната специфична историко-логическа и причинно-следствена свързаност. В раздела е обърнато особено внимание на поведението на Китай и на следващата го Индия.

Анализът и теоретико-методологическите обобщения са компетентни и комплексни. С това, докторантът е показал достатъчна осведоменост и задълбочени познания по разглежданата тематика. Поставил е основа за собствени методически разработки и доказателствени практически изследвания. С висока степен на важност оценявам първа глава от втора част: „АЗИЯ и нейните субрегиони, обекти на това изследване“.

Чрез прилагане на метода на експертните оценки е апробиран за практическа приложимост предложеният базов модел. В резултат е изведен апробиран базов модел, определящ ключови влияещи фактори, върху управлението на процеса на международната комуникация.

Постигнатото във втора глава на разглежданата част: „ПОСТМОДЕРНОСТТА като свобода на избора“ представлява едно от най-важните достижения на докторанта и мога да ѝ поставя висока оценка. То показва умения за генериране на теза и хипотези, аргументиране на доказателства и ясна логика на изложение, обобщения и изводи.

2. Основни приноси в дисертационния труд

Приносите биха могли да бъдат отнесени към следните групи:

2.1. Обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания:

- Аргументирани са позиции на автора по отношение на теоретични въпроси за цялостния процес и фазите при разработването на геокомуникационен интегрален модел на международна комуникация през 30-те години на 21 в., концептуално представен като реален динамичен непрекъснат процес - зародил се в условията на глобализация и предизвикващ нейния антипод - деглобализацията чрез засилена регионализация.

- Създаден е подход за критична преценка и приложение на конверсионен анализ като прецизен изследователски метод в българското медиязнание.

- Систематизирано е историографско описание за развитието на западни/неевропейски национални масмедийни системи в българското медиязнание.

- Изследвани и интерпретирани в контекста на световната международна комуникация са аспекти на доктрината за деколонизацията и антиколонизацията, както и тяхното интегриране с теориите за идентичността, национализма, нацията и космополитизма.

2.2. Приложение на съществуващи методи за решаване на конкретен проблем с формулирани изводи и препоръки за управленската практика:

- Обоснована е значимостта на медийния, а не само масмедийния образ на региона с особена стойност за международните отношения за българското медия-знание и са оценени възможностите на международната комуникация в темпорален ракурс на трансформация.

- Формулирани са методическите особености на редица нови термини, които вече се използват в западната наука и дипломация като: кълбовидна /глобусна дипломация; уиминомика, масова Аз-комуникация, реверсивен колониализъм. Доказана е взаимовръзката между феномените: интерконективност, парасоциална интеракция, холистичен интеграл. Подобен подход спомага за препозициониране на понятията: народна дипломация, мувитейнмънт, чокпоинт и др.

- Детерминирани са подходи и принципи при съставяне на нов понятиен апарат, генериран за целите на дисертационния труд, като: геокомуникация, холистична комуникация, колективна супериорна комуникативност, метакомуникатор и метареципиент, глобална меморизация

- Описан е алгоритъм за абсорбиращ капацитет на ефекта ИВИ или 3i ефект като елемент от инструментариума на конверсационния анализ .

Считам, че посочените приноси са лично дело на докторанта. Те са обсъждани в обучаващото научно звено Катедра „История и теория на журналистиката” към **Факултет по журналистика и масова комуникация** на Софийски университет „Св. Климент Охридски” и компетентното мнение на нейните членове са взети предвид, като са имали своето положително влияние върху дисертационната работа.

3. Критични бележки и въпроси

Към дисертационния труд нямам съществени критики. По-скоро, бих могла да препоръчам, в бъдещата си научна работа докторант Ватова, да апробира, създадената от нея методика и в други региони на света за разширение на потвърдението на тезата и отчитане на спецификата при международните комуникации, както на глобално, така и на регионално, национално и наднационално ниво. Двете части на дисертационния труд имат завършен вид на монографични изследвания и заслужават публикуването им като монографии.

4. Публикации по дисертационния труд

Във връзка с дисертацията са направени 22 публикации, в т.ч. една, съвместно с научния ръководител. Особено високо оценявам две от публикациите:

- Neikova, M. & I. Vatoва (2022). Knowing, Understanding and Conversing. Three Geocommunication Case Studies from Asia. Applied Perspective. IN: Reports Awarded with Best Paper Cristal Prize. 61-st Annual Scientific Conference of University of Ruse and

Union of Scientists - Ruse "New Industries, Digital Economy, Society - Projections of the Future V" 27-28 October 2022. ISBN 978-954-712-888-0, pp. 12-20.

- Vatova, I. (2022) Geocommunication. The New Communication. Theoretic Perspective. IN: Journal Entrepreneurship & Innovation, Issue 14, Year XIV, November' 2022, pp. 24-30, ISSN 1314-0175 (on-line)

Може да се приеме, че научните трудове са достатъчни, и в тях са изложени основни моменти на изследването.

5. Автореферат

Съществените страни на дисертационния труд са ясно открити в автореферата. При съществуващите принципни дискусии за начина на неговото оформление, считам, че той е издържан в логиката на разработки, публикувани в научна специалност ДП „Медии и комуникации - Международни комуникации в световните медии” на Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Факултет по журналистика и масова комуникация. Може би за по-голяма стегнатост на изложението, могат да бъдат приети някои бележки, свързани с дублиране при извеждането на тезата на изследването във въведението и след края на първа глава - така, както по своята същност, това е направено и в самия дисертационен труд.

6. Лични впечатления от докторанта

Представената работа притежава всички необходими качества на един успешно разработен дисертационен труд, за който има позитивни отзиви и желания за приложение от международната изследователска общност. В процеса на работа Ивелина Ватова се проявява като сериозен, дисциплиниран и коректен изследовател, стремящ се непрекъснато да повишава компетентността си. Тя е целенасочен учен със способности да генерира, разработва, успешно да обосновава и защитава новаторски идеи. През сравнително краткото време, в което общувахме по време на Международната конференция 61-st Annual Scientific Conference of University of Ruse and Union of Scientists - Ruse "New Industries, Digital Economy, Society - Projections of the Future V", я оценявам като авторитетен и обичан от студентите преподавател и търсещ учен. Тези нейни качества допринесоха докт. Ватова да получи заслужена награда Reports Awarded with Best Paper Cristal Prize'22 за област „Социални стопански и правни науки“ на 61-st Annual Scientific Conference of University of Ruse and Union of Scientists - Ruse "New Industries, Digital Economy, Society - Projections of the Future V.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Като имам предвид актуалността на проблема, задълбочените и широко-обхватните теоретични анализи и достатъчните научноприложни и приложни приноси в дисертационния труд, които оценявам като самостоятелно творческо постижение на докторанта, правилното, в съответствие със законово-нормативната база, смятам, че той и процедурата отговарят на изискванията на ЗРАС, Правилника за неговото приложение и Процедурните правила на Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Това ми дава основание да изразя пред почитаемото жури своята положителна оценка за труда на докт. ИВЕЛИНА ИВАНОВА ВАТОВА и да предложа да ѝ бъде присъдена образователна и научна степен ДОКТОР.

Русе, 10.02.2023 г.

Подпис:

(проф. дн Д. Антонова)